

REDACTIA:
și
ADMINISTRAȚIA:
Batthyány utca Nr. 2

Art coli și corespun-
dente pentru pu-
blicare se trimit re-
dacțiunei.

Concure, inserțiuni
precum și taxele de
abonament se trimit
Administrațiunei ti-
pografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI:

PENTRU
AUSTRO-UNGARIA:
Pe un an: 10 cor.
Pe 1/2 an: 5 cor.

PENTRU ROMÂNIA ȘI
STRĂINĂTATE:
Pe un an 14 franci.
Pe 1/2 an 7 franci.

Telefon pentru oraș și
comitat Nr. 266.

Nr. 2914/1909.

Concurs literar.

Subsemnatul Consistor, autorizat prin con-
cluzul nr. 81 din a. c. al Sinodului nostru epar-
hial publică concurs pentru două lucrări istorice:

I. *Monografia institutului pedagogic-teologic
din Arad, din incidentul aniversării centenarului
dela înființarea lui (1812) și*

II. *Vieța și activitatea lui Moise Nicoară,
luptătorul pentru desrobirea bisericească-culturală
a românilor din aceste părți.*

Ambele lucrări vor avea să îmbrățișeze isto-
ricul diezezei Aradului, arătând mai ales urmările
activității aceluia institut și a lui Moise Nicoară
asupra dezvoltării noastre bisericesti-culturale,
până azi.

Cea mai bună din fiecare scriere va fi răs-
cumpărată cu suma de 500 coroane.

Lucrările să aibă, fiecare, estenziunea de cel
puțin 5 coale de tipar octav cu literă garmond, iar
manuscrisurile să fie prezentate Consistorului epar-
hial până cel mult în 30 iunie 1911.

Lucrările trebuiesc prezentate sub pseudonim,
pus pe titlul manuscrisului, precum și pe un plic
sigilat (trimis cu manuscrisul deodată), în care să
se indice numele, caracterul și locuința autorului.

Consistorul eparhial gr. or.
român din Arad.

Să-l urmăm!

Nu odată ne-am ocupat de neajunsurile, cari
izvorând din lipsa de condiții prielnice unui pro-
gres normal, întârziază înaintarea noastră, atât pe
terenul social-economic, cât și în special raportul
cultural și religios.

Fenomenele de această natură, în primul
rând sunt a se atribui lipsei de concentrare și
organizare a forțelor noastre prea reslătite și
lipsite de un punct central de gravitațiune.

În toate fenomenele vieții noastre publice se
constată acest neajuns, această lipsă de unitate,
chiar și acolo unde avem a face cu succese.

Un incontestabil succes au avut serbările cul-
turale și religioase din Sibiu, la cari am văzut
preamărit pe întemeietorul autonomiei bisericii or-
todoxe române: marele Andrei Șaguna, care în
același timp e întemeietor al societății culturale
»Asociațiunea«. Printr'o fericită întâmplare, nemu-
ritorul om providențial a fost prezentat de un frun-
taș al aceluiași instituțiuni, de distinsul profesor
cu suflet armonic și idealist, Andrei Bârsan, membru
al Academiei române.

Intrunit prin fericita coincidență în timp, popor
numeros, a ridicat solemnitatea serbărilor dela
Sibiu și Rășinari ale căror valuri s'au întins de-
parte »peste dealuri și câmpii«.

Această concentrare solemnă în semnul pietății
pentru trecut și a culturii s'a făcut în jurul ma-
relui Șaguna, care se ridică în toată mărirea sa,
pentru întregul popor, și se înalță din adâncimea
unui veac, care să strălucească în vecinică lumină.

Șaguna nu a murit, el trăiește: în jurul lui
se face concentrarea, în cetățile lui ne adăpostim:
să mergem pe calea brăzdată de dânsul.

»Fost-a om trimis dela Dzeu« — căci numai
om trimis de Dzeu poate trece biruitor prin toate
tentățiunile și peste toate piedecile, pentru împli-
nirea misiunii sale.

»Eu n'am venit să fac voia mea, ci voia Tatălui
meu, celui ce m'a trimis pe mine«.

Stăpânit până în pubertate de influința cato-
licismului, tânărul Șaguna trece peste toate tenta-
țiunile ademenitoare, cari se țin în jurul său, dela
locuri înalte și puternice. Dar el e condus de aceea
iubire de lege și de neam, pe care numai inima
de mamă o poate infiltra și pe care n'o pot birui
nici porțile iadului.

Ajuns în ierarhia sârbească, în puterea băr-
băției și vredniciei, destinat pentru situații de mărire
și cinste — el și-a ales pe »ceice dormeau în
întunec«, pentru a-i scoate din »robia Vavilo-
nului« și a-i duce »din patimi la viață«.

»Eu pentru aceștia mă rog, iar nu pentru
lume mă rog, ci pentru aceștia, pe cari tu mi-ai
dat mie, că ai tăi sunt«. (Ioan, XVII. 9).

Andrei Șaguna nu a murit, el este astăzi mai mult decât ori când între noi; fost-a om trimis dela Dzeu; să-l urmăm.

Cu cât ne vom apropiă cu sufletul de trimisul Provedinții, duh nou se va pogori peste noi; și unde vor fi doi sau trei adunați în numele meu, acolo și eu sunt în mijlocul vostru.

Atunci unitatea și concentrarea se vor îndeplini.

Duhovnic.

Descrierea Banatului.

— După Grisellini.*) —

Multe comune, pe cari le amintește istoriograful ungar Olans, ca fiind din jumătatea veacului al XVI-lea, nu mai sunt în ființă; din potrivă, cu cât se imputău ținuturile nelocuite, se înmulțeau apele stătătoare (beljile) și mocirlele. — — — Mocirlele dela Aranca se întindea peste Canija mică, până la Mocrin. Apoi mai erau apele râurilor Bega, Timiș, Pirda, Berzova, cu multe vâlcele și scurgeri de izvoare, toate lăsate de capul lor — — — și în curând au zămislit, în afară de cele bătrâne, noi mocirle și mai mari, ca mările, ca ochiuri de mare, unde nici om nici dobitoac nu putea să răsbată. — — — Două din aceste mocirle se întindeau dela Bega până la Chichinda și de acolo până la o mică depărtare de Becicherec. Alte două, cea dela Illancea și Alibona(r) se întindeau dela malul de miază-zi al Timișului peste mai multe miluri și se pierdeau într'o prundiște, aproape de Palanca-nouă; apoi cea din urmă mai avea legătură cu o mocirlă care ajungea foarte aproape de dealul dela Vârșet. Aceste mocirle mari, cari în timpul de față, esceptând pe una, în mare parte sunt secate, erau atunci toate apă.

Atât de celebrele mocirle pontinee nu se puteau compara cu cele banatice. Permanentele schimbări atmosferice, cărora, în urma așezării sale firești, este expusă și evaporările infecțioase cari se ridică din multele ape slătute și inpuțite, făceau din țară (ținut) un prea trist adăpost, — căci frigurile epidemice de toate soiurile erau socotite de mici accidente, cărora locuitorii, chiar și antohtonii, erau întotdeauna espusi.

Atâta apă stătătoare și leneșă, adăpostește și produceă totodată, nesfârșite ființe și soiuri de insecte, cari în decursul verii și toamnei și pentru oameni și pentru vite, erau deopotrivă foarte supărătoare. Cei dintâi nu aveau pace ziua și noaptea de muște și căpușe; iar vitele, nu eră de ajuns, că erau espuse obicinuiților muscoi de cai, ci mai sufereau și de o altă specie de-a acelora, naturaliştilor încă nu în de-ajuns cunoscută, numită în țară, muște columbase, sub a căror înțepături vitele în puține minute, fără a se mai mișcă, cădeau moarte. — — — Ca bun și de folos ce oferea ținutul, erau o mulțime de pământuri, între cari unele având o întindere așa de mare, de nu o puteai cuprinde nici cu ochii cei mai ageri. Șesul lor îți oferea icoana unei mări line și întinse, în care înălțimile și colinele dincoace și dincolo par a reprezenta cum poate fi, când e tulburată de furtuni.

Pomii erau rari; și și cei puțini, cari se găseau amestecați în pădurile uriașe cu stejarii și alți copaci înalți în stat, ierau cu poame pădurețe (sălbatece).

*) Pe timpul recuceririi din mâinile turcilor, — luată din „Coernig“; Etnographie vol. III., Wien 1855. pag. 128—130.

Arta de a nobilită pomii, altoirea și curățirea, din păcate, eră necunoscută. Tot ce plantă țaranul pe câmpie, coline ori dealuri erau schlechen și prune, din cari fructe locuitorii, valahi, sârbi (Raizen) și turci știau să scoată, cu foarte multă iscusință o strajnică beutură, pe care unii o numesc rachie, ceialalți slivovită, dar în folosința ei toți sunt și astăzi într'o părere, adecă o folosese contra aierului nesănătos.

Unde poporațiunea e puțină, acolo se păraginește și câmpul; și cel mai nobil dar al provedinții, un pământ roditor, e negligat. Așa eră în Bănat, care întrece cu mult în productivitate orice țară din Europa. Nu pot să dau o idee mai bună despre puterea de productivitate a naturii în aceste părți, decât spunând, că arta de a gunoi aceasta țară, pe care toți învățătorii agriculturii, dintre noi și vechi, o consideră ca apuseană, pe cât de necunoscută tot atât de netrebucioasă este aici. Dar locuitorii au sămănat numai atâta, cât e de ajuns pentru familiile lor; din prisosul, care este cel mai de seamă și neapărat, să-și procure vre-o îmbunătățire prin comerț. — Așa departe nu ajunge mîntea lor.

Cultura de vite și vânatul erau în aceasta provincie ocupațiunea principală. De aceea și domneau între locuitori toate acelea slăbiciuni, — de cari sunt acuzați Arabii (pag. 130) și alte popoare nomade: dragostea de hoinărit, plăcerea de-a lenevi, inclinarea la hoție, tradare și cruzime.

Esceptând puținul ce a produs, nu prin artă, ci condusă de natură, industria valahilor, țara (Banatul) nu avea nici o manufactură. Colibe mizerabile, cari se impleteau din paie sau nuiele și se lipiau cu un chit (amalgam) de pământ sau cretă, cu asta se ocupau bărbații; tot așa cu facerea vaselor de bucătărie trebuincioase și alte lucrări de olărie, pe cari și astăzi le răspândesc. Celalalt gen (femeia) se ocupă, ca și astăzi cu prelucrarea cănepei, pe care o pregătesc: o torc și țes din ea pânză groasă, aspră, care le servește de cămașă; tot așa fac și cu lâna, pe care știu să o vâpsească în diferite feluri de culori și cu obiectele gata, se îmbracă pe sine și familia.

Din toate astea se poate conchide la ființa brută și neștiința locuitorilor banatici. Până când jaful barbarilor, a stătut, s'a văzut sub jugul unei guvernări autocrate înjosirea omenirii la trebuințele simple ale animalelor, — mașini fără suflet, nimic mai bun, decât ce locuia lângă ei, în păduri. —

Aceasta eră situația în Timișoara, în ce privește punctul de vedere a situației naturale, — aceste erau obiceiurile popoarelor sale atunci, când a fost smulsă despotismului turcesc. A scoate din numitele mari neajunsuri de căpetenie și dela multele lor urmări mărunte, părea o operă pentru veacuri, un ochiu condus de cunoștință se uimește de aceea ce s'a produs în cel mai puțin de șasezeci de ani; este însă — nemuritorul Carol al VI-lea și fiica lui glorioasă Maria Theresia, au voit și un popor și o țară, au fost refăcute.

•Trad. S. Secula.

Crestături în lemn.

Titlul nepretențios de „crestături în lemn“ îl poartă cea mai însemnată carte ce s'a dat publicului românesc în timpul din urmă: un album elegant pe scoarță cu o furcă cu coarne și numele autorului *Dumitru Comșa*, iar înlăuntru 41 de tabele de carton cromolitografiate înfățișează în colori originale arta înălțătoare

ieșită din ascuțișul cuțitului purtat de mâna dibace și simțul artistic al poporului nostru. — Două sute patruzeci și trei de obiecte mici și în ochii celor nepricepători de puțină valoare — căci ce valoare deosebită poate să aibă un fluier ciobănesc, o furcă de tors, un prisnel, o cruciuliță, o măciucă, o cruce, o ploscă goală, câteva scânduri luate din un tron, un scaun, o laviță, o poartă și alte obiecte de felul acestora — sunt reproduse cu multă artă și măiestrie în acest album. Obiectele de puțină valoare sunt îmbrăcate în hainele frumosului vecinic, haine țesute de bunul simț cu multă zăbavă.

Întorci câteva file și rămâi uimit de cele ce se desfășor înaintea ochilor; te întrebi nedumerit dacă creștăturile de pe obiectele din album, pot să fie opera unor necunoscuți fără școală fără mijloace și fără unelte. Un fluier, o bătă ciobănească și un păpușariu adevăresc că autorii acestei comori de artă e tot acela care ne-a dat cele mai frumoase opere și în celelalte împărății ale artei: poporul. Cu oțetele în vârful muntelui plecând dimineața spre pășune și întorcându-se seara ciobanul a avut destul timp ca se creșteze pe obiectele ce-i erau în fiecare minut în mână, forme de flori și firicele de iarbă între cari își petrecea ziua întreagă. Așa își înflorește el fluierul și măciuca, păpușariilor, — tiparul păpușelor de cascaval ca daruri fetelor de horă din satul lui, un frumos obicei îngropat de împrejurările noi între cari trăim, așa că nu ne mai puteam nici închipui la ce pot servi cele 2 bucăți de lemn scobite cu atâta măiestrie, — așa împodobește el pentru cineva lăsată acasă o furcă, pe care ea, ca obiect de dulci amintiri și suvenir, o va purta-o în brațe viața întragă, așa creștează el în lemn o cruciuliță un prisnel și alte obiecte mărunțele și drăguțe. În lungile zile și sări de iarnă când a încetat lucrul câmpului, plugarul trage cu cuțitul brazde pe scândurile uscate din cari vrea să intruchipeze un tron pentru hainele de sărbătoare, un scaun, o laviță pentru casă și aruncă pe brazdele acestea semne să răsără din ele flori.

Câtă măiestrie și înțelegere pentru tot ce e frumos să desfășoră din aceste puncte pișcate de cuțit! Simetria și armoria cea mai perfectă de forme și colori e intrupată în figurile săpate în lemn. De am măsura cu cele mai perfecte instrumente și tot nu vom fi în stare să găsim că pe partea stânga a unui obiect e mai mult sau o mai mare figură decât pe partea dreaptă. Aceasta înțelegere și punctuositate în executare dovedește simțul dezvoltat și fin al poporului nostru pentru tot ce e frumos și armonios. Când vedem atâta frumusețe nu-i putem ierta lui Comșa titlul prea simplu ce-l dă lucrării d-sale. Condițiile schimbate între cari trăește astăzi cea mai mare parte a poporului nostru în acest veac al mașinelor lucrurilor pripite, au adus schimbare și în forma ce se dă obiectelor cari sunt totdeauna la îndemâna țaranului nostru. Prea puțini se cugetă la executarea mai frumoasă a obiectelor de cari are trebuință, și așa cuvintele poetului, cari exprimă raportul dintre cultură și literatura populară: „Unde trece drum de fer, toate cântecele pier“ se adevărește și pentru arta

populară. E un adevărat noroc albumul Dlui Comșa, căci prin el, nu numai că scutește de perire o bună parte a artei noastre naționale, dar indică totodată drumul, pe care ar trebui să urmeze și altul, căci albumul e primul în felul acesta nu numai la noi, ci și la popoarele cari ne înpreșmuesc.

După albumul de țăsături edat cu câțiva ani mai înainte, album care a surprins lumea cu noutățile ce ni-le aducea, nime nu-și mai închipuia ca profesorul D. Comșa, trecut acum la penzie — și la noi așa e obiceiul ca un pensionar să-și trăiască în liniște zilele — să ne facă acum o și mai mare surprindere cu un album de creștături în lemn. Cine sau ce împrejurare i-a dat prima dată ideea, de unde și cum a adunat obiectele pe cari ni le espune în albumul de creștături e secretul Domniei sale, noi nu putem fi decât mulțumitori că ne-a arătat o nouă comoară de artă națională, iar celor cari răsfoesc albumul d-sale le procură clipe de adevărată plăcere și înălțare sufletească.

La noi sub cuvântul că facem studii etnologice procurăm totfelul de tablouri, cari privesc obiceiurile și arta negrilor din Africa, cred că nu am face un lucru mai puțin laudabil, dacă am cercă să ne cunoaștem mai întâiu pe noi înșine și am bate pe pereții școalelor și câteva dintre tablele de carton ale albumului D-lui Comșa. Acest album ar putea înlocui unele cărți legate luxos, dar altcum fără valoare ale saloanelor noastre. Am avea în saloane un album frumos.

Gyakorlati tanmenet

a magyar beszéd tanításához a nem magyar tan-nyelvű elemi népiskolák részére, szerkesztette Vuia Gyula, igazgató-tanító. I.—II. rész)*

Recenziune:

Dacă în timpul mai nou s'a lansat ideea, că învățământul popular poate propăși și fără utilizarea de manuale — manualele cari țintesc la învățarea și însușirea unei limbi străine, în cazul de față cea maghiară ni să impune, ca o necezitate.

Nu e de ajuns, ca cunoștințele trebuitoare să le împărtășim numai verbal, ci și în scris: pe baza studiilor anume redactate spre acest scop și aceasta se recere cu atât mai tare cu cât, când vine vorba despre învățarea unei limbi, nu e suficientă numai înțelegerea, ci mult trage în cumpănă și deprinderea, sau mai bine zis dresarea, de oarece altfel cunoștințele de limbă iute evaporază și la urmă nu ne alegem decât cu truda, ori în cazul cel mai bun cu rezultate momentane, puțin satisfăcătoare.

Aceiaș mențiune o au și manualele de mai sus și eu în celea următoare, voi u a-mi și expune părerea, observările obiective asupra lor:

Valoarea acestor cărți, în comparație cu altele de acest soi, zace în împrejurarea, că conține mate-

*) Arad, 1909. A gör. kel. egyházmegyei nyomda. A szerző kiadása. Ára 50 fillér.

rial acomodat articolului de lege XXVII. din 1907, ceea ce e un avantajiu, o ușurință pe viitor pentru învățatorii, cari iau materialul încă de pe acum.

Adjustarea metodică denoată o procedură corectă-sănătoasă: întemeiată pe experiență, căci învățarea literilor din partea I. e separată în grupe, avându-și fiecare litera sa de dezvoltat și tractat și aceasta acolo unde e mai de lipsă: la literile cari diferesc de celea românești, cum sunt: ü-ü, c, ö-ö, k, j, s, sz, zs, gy, ly, ny, ty.

Partea I. e destinată anilor de școală: 1—2 și 3.

Cum am semnalat mai la început, față de inserarea materialului și aranjarea lui, nu așa avea mult de zis fiind la loc. Vocabularul (szótár) indus la finea manualelor încă-și are partea bună constrângând pe elevi la învățare mai temeinică și intențivă a cuvintelor și formelor de expresiune.

Dubitez însă încâtva în rezultatul real al aceluia manual, care înțelegerea, ideile nu le lămurește indeajuns.

Așa de pildă în vocabularul dela fine aflăm explicate la deprinderea 43, expresiunile: fölébredtem (m'am trezit), örködtél (m'ai păzit), megtartottál (m'ai ținut), virrasztottál (ai veghiat), dar felettem lipsește cu totul. Drept e, că de aici mai lipsesc: jó, Istenem, te, én și hogy; sigur presupunându-se, că acelea au obvenit în conversațiile de mai înainte, în anul dintâi. Pe motivul însă, că felettem obvine mai rar aplicat decât celelalte omise, pe acesta încă trebuie indus în vocabular, pentru că în manuirea limbei acesteia repetiția multă aduce cu sine desteritatea relativă.

Prezenta observare se mai potrivește la depr. 46, 48, 56, 58, 72, 74 și mai la câteva din partea I.

Tot așa la partea II. deprinderile: 6, 7, 9, 12, 13, 27, 34, 39, 51, 53, 67, 68, 70, 83 și 118.

Va să zică la fiecare lecțiune, vocabularul trebuie să fie ceva mai bogat chiar și în cazul dacă expresiunile ca atare au mai fost atinse și în anii precedenți.

E un avantajiu acesta ce nu deroagă valorii întocmirii metodice a cărții, ci mai vărtos o ridică.

Numai astfel procedând, învățătorul e scutit de a mai impune și vocabular separat copiilor, ceea ce constituie pierdere de vreme și astăzi. — Doamne! scumpă-i bietului dascăl român.

Repet: *învățarea unei limbi are lipsă de o deprindere, recapitulare continuă sub toate formele.*

Lucru de sine înțeles, că lacunele menționate nu sunt de așa natură, ca să detragă resp. contesteze valoarea cărții.

Mai frunzărind acestea manuale, am aflat, că o mulțime de pieze sunt prelucrate după forma dialogică: prin întrebări și răspunsuri, ceea ce ridică și mai mult valoarea cărții.

Acest procedeu metodic e corect și bine venit, din simplul motiv, că în ultima analiză și limbajul nu e altceva decât un dialog continuu.

Altmințrelea ambele manuale*) sunt aprobate cu rezoluție ministerială. B.

*) Să cuvîne, ca titlul lor să aibă și text românesc.

Emil

sau

Despre educațiune

de

J. J. Rousseau,

tradus de

Ioan Ardelean, inv.

Cartea II.

— Urmare. —

Cauza acestei neputință am sulevat-o deja mai însus. Natura însă o potolește prin iubirea părintească; dar aceasta iubire poate fi peste măsură, cu scăderi și se poate face abuz de ea. Părinții cari duc o vieată simplă de cetățeni cam de regulă conduc băieții lor la așa ceva. Aceștia sporesc adevăratele lipse prin unele obiceiuri, în loc să micșoreze slăbiciunile lor, le sporesc acelea. Le potențiază și prin aceea, că pretind mai mult dela dânsii, ca natura; așa că puterea neînsămnată a băiatului, ce a dobândit-o pentru satisfacerea necesităților sale, o supun voinței lor; în fine prin aceea, că depinderea reciprocă, care pe de o parte se dezvoaltă prin debilitatea copilărescă, iar pe de altă parte prin afabilitatea părintească, se preface în sclăvie.

Omul cu mintea sănătoasă își cunoaște poziția sa și rămâne în aceea: băiatul nefiind capace pentru prima, nici pentru cea ultimă nu poate fi înzestrat dela sine. Din aceasta poziție naturală conduc o mie de cărări în afară: chiar pentru aceea trebuie să-l rețină în aceasta stare aceia, cari sunt chemați a se îngriji de creșterea lui; aceasta chemare nu e chiar ușoară. Copilul să nu fie nici om, și nici animal, ci — copil; trebuie să simțiască debilitatea sa, dar să nu sufere sub greutatea aceleia: *trebuie să depindă dela cineva, dar nu e absolut necesar ca să se supună ca un servitor.* E subordonat numai pentru aceea, fiindcă are lipsă de dânsii: pentru că alții știu mai bine să judece că ce e folositor pentru el sau ce nu. *Nimenia nu e în dreptul, încă nici tatăl său a dispune aceea băiatului ce nu e spre folosul lui.*

Înainte-ce oamenii prin prejudeții și instituțiuni ar fi tras pe sfoară aplecările noastre naturale, fericirea băiatului întocmai ca acelor adulți consistă în folosirea după bunul lui plac a libertății de care dispune. Dar aceasta libertate la cel anterior este paralizată prin debilitate. Dacă cineva face aceea, ce voiește, se poate numi fericit presupunând, că își poate satisface șieși; aceasta stă și despre omul naturii. Dacă cineva face confôrml voinței sale și totuș nu e fericit, necesitățile aceleia de abunăsămă au întrecut putințele sale proprii: așa e și băiatul. Băieții nu dispun de libertate absolută încă nici în starea lor naturală, deoarece aceasta o putem observa indeajuns între împrejurările societății la unii cetățeni. Neputând exista unii fără alții, în aceasta privință fiecarele din noi devine din nou băiat, debil. Noi ne-am născut pentru-ca să devenim bărbați activi, dar legile și societatea ne silesc la vecinica copilărie. Bogații, puternicii, regii sunt ca și niște băieți, cari văzând că fiecarele se nuzuește a-i ajuta în neputința lor, prin ce recurg la închipuire copilărescă nesocotind, că slugărnicia și îngrijirea aceea peste măsură care îi preface atât de închipuiți nu ar manifesta-o de fel relativ la dânsii, dacă ar fi oameni adevărați iar nu neputincioși întru atât demni de compătimit.

Aceste observări sunt însemnate, fiindcă sunt capace a aduce în consonanță toate contrarietățile

construcției societății: Sunt două feluri de depinderi: una depinderea de obiecte, care e naturală: a doua depinderea de oameni, care își trage originea de la societate. Felul anterioarei depinderi, fiindcă nu stă în nici un raport cu morala, nu paralizează nici libertatea, nici nu aduce cu sine netrebnicii, ultima din contră nefiind bine sistemizată se poate privi ca izvorul tuturor faptelor rele și prin trănsele se strică unii pe alții, domni și servitori. Dacă există modalitate ca să sanăm o subslituim numai în aceea, că poziția oamenilor să expunem voința și puterea universală a societății. Dacă legile națiunilor ar fi neclintite de sigure ca legile naturii în așa mod, încât să nu fie în stare nici o putere omenească a-le schimba, atunci raportul dintre oameni ar fi egal cu raportul dela obiecte. În cazul acesta avantajii stării naturale le-am aduce în consonanță cu avantajii vieții sociale, respective libertatea care ne scutește de netrebnicii cu moralitatea care ne ridică până la virtute.

Țineți băieții în raport cu obiectele, în care caz veți urma în educația lui legii naturale. În contra poftelor sale pretenzive trebuie să puneți stăvilile naturale și trebuie pedepsit numai aceea, ce emanează din însăși natura activității. De o astfel de pedeapsă își aduce aminte întotdeauna la ocaziune dată. Înloc să-le interzicem a nu face rău e de ajuns, dacă îi împiedecăm în aceea. Esperința și neputința îl vor învăța la timpul său, că ce e permis și se poate sau ce nu. Să nu satisfacăți poftelor lui de obiect-că dorit le dorește, și pentru-că are lipsă de obiectul dorit. Nu e ierțat, ci știe că ce e *supunerea* când săvârșeste o acțiune și nici aceea ce e *dispunerea* energetică, când alții fac în locul lui. Libertatea trebuie să o simțască deopotrivă atât în faptele lui, cât și într'ale voastre. Escesul neputinței lui trebuie potolit numai intrucât are lipsă de libertate, dar nu în măsura aceea ca să-vă devină tiran, astfel că serviciul vostru să-l primească ca un soi al supunerii, să aștepte cu nerăbdare acel minut, când va putea fi și fără acest serviciu al vostru și când va considera ca o norocire că e în stare a-se ajuta pe sine.

Pentru dezvoltarea și întărirea trupului natura are anumite modalități cărora nu e permis nici când să lucrăm contra. Așa d. e. nu e permis a forța băiatul la nelucrare, când voiește a umbla, nici la plimblare dacă voiește să rămână locului. Dacă voința băiatului nu este influențată prin procedură necorectă a roștrii nu pofteste nimic fără cauză. Trebuie să se distragă să alerge, se strige când ei voiesc. Mișcărilor toate sunt indispensabile pentru dezvoltarea și întărirea organismului lor; a-le interzice numai acelea trebuiesc, pe cari nu sunt în stare a-le îndeplini dela sine ci recurg la ajutorul altora ca să le facă. În cazul acesta trebuie să deosebim bine adevăratele lipse de capriciile fantastice cari acum sunt în deplină lor dezvoltare, totodată de acele poftes pretentive, cari își au originea în abundența sucurilor de viață.

Am amintit deja mai sus, că ce e de făcut, când băiatul plânge cerând unele sau altele lucruri. Aci voiesc a adauge numai aceea, că îndată-ce e în stare a ne face cunoscut prin vorbire pofta sa, dar fiindcă voiește a ajunge în posesiunea lucrului dorit cât de îngrabă, eventual să nu fie refuzată cererea lui, o asociază cu plânsul: aceea la orice caz trebuie refuzată. Dacă l'a adus la aceasta adevărata lui lipsă ce se poate cunoaște, o îndepliniți fără întârziere; dar e de prisos a ne mișca la râul lacrimilor sale, a ne nizu

să-l forțăm la o vărsare mai mare de lacrimi; atâta, ca și deprins la aceea, ca să tragă la îndoială bună-voința voastră manefestată relativă la dănsul, respective a-l întări în credința, că netrebnicia lui are o mai mare însemnătate înaintea voastră decât rugarea și bunăvoința. Când însă băiatul nu are încredere în bunăvoința voastră, va deveni cât mai îngrabă ingrât; dacă va afla, că sunteți molatici cât de curând va fi bleg.

E de mare însemnătate, ca să ne dăm consimțământul îndată la cel dintâiu moment la aceea, ce nu voim să-i refuzăm. Să nu fim prea darnici în refuzare, dar îndată ce am refuzat un lucru, să fim constanți și să nu revocăm decisul nostru.

Înainte de toate să ne ferim de-a deprinde băieții la expresii complezante, cari sunt fără nici un rost, pe cari în caz de lipsă le-ar întrebuința, ca dicții miraculoase spre a stoarce în mod accelerat toate ce îi convin. Educația îngrijită a bogăților nu trece cu vederea nici când a deprinde băieții la o dispunere mai complezantă, deoarece cu privire la toate expresiile, le dau instrucțiune preciză, ca nu cumva să coteze cineva a se opune unor astfel de cereri, împodobite într'un fel de nedespis. Nu au ideile nici despre tonul cererii și nici despre modul aceleia; când *ver sunt tot așa de pretentivi, ca și când dispun ceva*, ba din contră atunci sunt mai obraznici, fiindcă în cazul acesta pot fi mai siguri că voința lor se va împlini. Momentan se poate cunoaște expresia, că „dacă va convine“ pentru el are acel înțeles, „că mie îmi convine“ și cuvântul „mă rog, ca și când ar zice: „dispun“. E de ciudată aceea complezanță care nu consistă în altceva, decât în ciuntarea înțelesului unui cuvânt. Din parte-mi, pe carele îl va atinge tot așa de puțin neînimositatea lui Emil ca cutezanța îndrăzneată, îmi convine mai mult, dacă zice într'un ton rugător: „Fă aceasta“ ca în cazul când zice poruncilor: „Mă rog...“ Nu expresia cuvântului e lucrul principal, ci înțelesul gândit pe care îl asociază la cuvânt.

Trebuie să incunjurăm rigurozitatea peste măsură precum și indulgența prea mare. Dacă lăsați băieții voștri a-i plietisi, e periclitată sănătatea, viața lor deja și contribuiți la nefericirea aceloră; dacă însă îi scutiți în mod îngrijit de toate neplăcerile, le procurați suferințe, se molesesc, se desmiardă; îi abateți dela poziția lor omenească, care în urmă vor fi siliți a o ocupa contra voastră. Ca să îi cruțați de unele necazuri naturale, îi expuneți la unele neplăceri artificiale. Îmi imputați, că și eu am căzut în eroarea tatălui tiran pe carele l-am înfruntat pentru-că a abandonat fericirea prezentă în butul viitorului nesigur.

Dar aceasta nu stă, pentru-că libertatea care o dau elevului meu, îi servește ca destulă recompensă în contul acelor puține neplăceri, la cari e expus. Colo, pe zăpadă vă jucându-se băieții sgriburind. Trupul lor e pătruns de răceală, degetele le sunt amorțite și înghețate. Odaia încălzită le stă la dispoziție, depinde numai dela viața lor ca să se încălzească și vedem, că nu fac aceasta. Dacă i-am forță la așa ceva, ar simți pe de o sută-ori mai mult greutatea forței, ca gerul cel mare. Ce vă căiți dară? Fac nefericiți acești băieți când îi expun numai acelor neplăceri, pe cari le suportă bucuroși? Prin aceea, că le dau deplină libertate în toate, de prezent le fac bine; prin aceea însă, că-i fac agili în contra durerilor și năcazurilor pământești, depun piatra fundamentală a viitoarei fericiri. Dacă ar putea alege, ca să fie elevul meu sau al vostru, nu ar stă nici un minut pe gânduri cu privire la alegere.

Vă puteți închipui o adevărată fericire și afară de sfera chemării omenești? și nu înșamnă aceea atâta, ca desbrăcarea omului de natura sa caracteristică, dacă voim să-l scutim de toate necazurile genului său? Eu cel puțin presupun, că da. Ca cineva să aibă parte de plăceri mari, primadată trebuie să se facă cunoscut cu necazurile cele mai mici; aceasta zace în natura omenească. Dacă poziția sa materială întrece hotarele cuvenite, viața morală a aceluia începe a decădea. Acel om care nu cunoaște dureri, nu e în stare a compătimi pe semenii săi nefericiți; înaintea aceluia e necunoscut sentimentul nobil de pietate; din inima aceluia a murit mila și îndeplinirea datorinței sale față de societatea omenească, cu un cuvânt: va fi ca o fiară sălbatică intrupată în persoana unui om.

Știți voi care e cel mai potrivit mod spre a face băieții vostri nefericiți? Acela, ca să le dați tot ce ei poftesc. Anume poftele potențându-se cu ușurința satisfacerii, incurând veți ajunge în poziția aceea neplăcută, că cu voie sau fără voie trebuie să le refuzați cererea: aceasta refuzare neobicinuită însă îi va atinge mai dureros ca însași lipsirea vreunui lucru. Uneori va dori bastonul vostru, altădată orologiul de buzunar, apoi pasărea ce plutește deasupra capului său, eventual stelele lucitoare; însăși toate ce vede cu ochii săi în așa măsură, încât ar trebui să dispuneți de o atotputernicie dumnezeiască, ca să puteți satisface capriciilor lui.

(Va urma.)

CRONICA.

In interesul fondului cultural din Arad.

Rugăm pe toți acei domni și dame, cari au primit liste de contribuire pentru fondul cultural diecezan din Arad, să binevoiască a retrimite acelea liste în timpul cel mai scurt la Consistorul eparhial din Arad.

La librăria diecezană în Arad, strada Deák Ferencz, se află de vânzare „Liturgia lui Ioan Crisostom”, de Nicolae Ștefu, pentru corul școlarilor și cor mixt cu prețul redus dela 5 cor. la 3 cor. exempl. + porto postal. Aceasta liturgie e cea mai ușoară și mai frumoasă pentru corurile noastre de băieți și mixte dela sate. Pe lângă toate răspunsurile liturgice, mai conține o mulțime de irmoase, pricesne — și un adaus de cântări naționale.

Tot aici și la autor (în Ecska, Torotál m.) se află și 4 colinde culese din Munții apuseni și aranjate pe note pentru cor bărbătesc și mixt de Șt. Ștefu înv. în Ecica. Prețul unui exemplar 2 cor. + porto. Cele mai frumoase colinde pentru sărbătorile Crăciunului.

Concurse.

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii învățătoresci din Berechiu, devenită vacantă prin abdicere, să escrie concurs cu termen de 30 de zile, dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala”.

Emolumentele sunt: a) în bani 300 cor.; b) 17 jugh. 1533 st. □ de pământ extravilan, parte arător, parte fânaț în valoare de 260 cor.; c) competiția de pășune 80 cor.; d) pentru lemne de foc 96 cor.; (pentru încălzirea salei de învățământ parohia se va îngriji separat); e) dela înmormântări unde va fi poftit: dela mici 80 fil., dela mari 1 cor. 20 fil., pentru umblarea

cu crucea, dela preot 5 cor. în schimbul celor primite dela credincioși, venitele cantonale dau suma de 70 cor.: f) locuință cu 3 chilii, culină, supraedificate și o grădină de 800 st. □; g) spese la conferință 16 cor. iar scripturistica 10 cor.

Pentru întregirea salariului la minimalul prescripș de lege și pentru cvincvenale, se va recurge la stat la timpul său.

Dările publice le va solvi cel ales.

Din locuința învățătorescă o chilie să rezervă parohiei, pentru elocarea bucatelor fondului bisericesc. Alesul va avea să provadă cantoralul în biserică fără altă remunerație.

Recursele ajustate conform regulamentului și adresate comitetului parohial din Berechiu (Barakoy) vor fi a să naintă la oficiul ppsc gr. or. român din Borosjenő (com. Arad), iar recurenții sunt poftiți a se prezentă în careva duminecă, ori sărbătoare în s. biserică, spre a-și arătă desteritatea în cant și tipic.

Din ședința comit. par. din Berechiu, ținută la 25 octomvrie (7 noemvrie) 1909.

Ioan Popoviciu.

paroh. ort. rom. preș. com. par.

În conșelegere cu: Ioan Georgia ppresbiter, înșp. școl.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc din Zimbru, devenit vacant prin abdicerea inv. Alexandru Roja, să escrie concurs cu termen de 30 zile dela primă publicare în foaia „Biserica și Școala”, pe lângă următoarele emolumente: 1. Locuință: 2 chilii, culină și cămară și intravilanul școlar. 2. Salar în bani gata plățibil din cassa culturală 700 cor. 3. 24 cară de lemne, din cari se va încălzi și sala de învățământ. 4. Pentru curatoratul școlaei 30 cor. 5. Pentru participare la ședințele conf. învățătoresci 20 cor. 6. Scripturistica în natură. 7. Dela înmormântări și alte funcțiuni cantonale unde va fi poftit 1 cor.

Dat în ședința com. par. din Zimbru, ținută la 8/21 nov. 1909.

Zacharie Neamt,
not. adhoc.

Valeriu Cristea,
preș. com. par.

În conșelegere cu: Cornel Lazar, pprezb. înșp. școl.

—□—

1—3

Pentru întregirea postului de învățător la școala gr. or. conf. rom. din Belinț, să escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala.”

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: a) în bani gata 1000 cor. la an. b) locuință în natură și grădină lângă locuință. c) pentru conferință 10 cor. d) pentru scripturistica 10 cor.

Reflectanții, cari au să fie cvalificați în senzul legii, sunt poftiți a se prezentă în decursul terminului concursual, în sfânta biserică spre a-și arătă îndemânătatea în cântare și tipic; iar petiția concursuală, instruată în senzul legii a o așterne comitetului parohial, pe calea oficiului protopopesc din Belinț.

Se obsearvă, că alesul învățător să îndatorează a îngriji pe spelele proprii de ținerea în curățenie și în bună rânduială a locuinții sale în partea din lăuntru. Alesul învățător va fi obligat, intrucât e capabil, a conduce și corul, fără altă remunerație.

Belinț 7/25 noemvrie 1909.

Comitetul parohial.

În conșelegere cu: Gherasim Sărb. protoprezbiter.

—□—

1—3

Se publică concurs pentru postul de învățător-cantor la școala ort. română din **Giriș**, cu termen de recurgere 30 zile dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt: 20 jughere pământ arător prețuit în 700 cor; 1½ stăngen de lemne din care se încălzește și școala de învățământ, cvartir liber cu 2 chilli, bucătărie și cămară, în curte grajd cu colniță și coteț; ștolele îndălnate și anume: mort mic 1 cor., mort mare 2 cor., hora mortului 2 cor., cununie 1 cor.

Pentru întregirea salariului și cvincvenale, se va recurge la stat.

Recurenții au se producă: estras de botez, că sunt născuți ort. români, cum și familia dacă sunt căsătorii; atestat, că au absolvat preparandia într'unul din institutele noastre confesionale, atestat că sunt capabili a înființa și conduce cor vocal; atestat de evaluificațiune învățătorească și moralitate dela oficiul parohial vidimat de protopopul concernent. Alesul va fi obligat, a conduce strana, a lua parte la toate funcțiunile împreunate cu cantoratul, atât în parohie, cât și în filii, a instrui elevii în cântările bisericesti și a susține cu ei în biserică disciplina.

Alesul numai după expirarea acestui an școlastic de probă va fi întărit definitiv în postul seu.

Recursele ajustate cu documentele originale, au se fie înaintate pe calea oficiului protopopesc din Oradea-mare, comitetului parohial, în termenul indicat, iar până la acest termen, recurenții sunt poștiți să se prezente în sfânta biserică spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Recursele neadjustate precum și cele intrate mai târziu, nu se vor lua în conziderare.

Giriș, din ședința com. par. ținută la 10/23 noemvrie 1909.

Romul Mangra,
paroh. preș. com. par.

Demetriu Mărcuț,
not. com. par.

În conțelegere cu: *Toma Pacală*, protopop.

—□—

1—3

Pe baza rezoluțiunilor Ven. Consistor diecezan de sub Nrii 5980 și 6795/909, pentru îndeplinirea parohiei vacante din **Curtici**, prin aceasta să escrie din oficiu concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficial „Biserica și Școala“.

Venitele împreunate cu aceasta parohie sunt: 1. Una sesiune de pământ parohial; 2. birul preotesc dela parohienii aparținători acestei parohii în proporțiunea următoare: a) dela parohienii, cari posed numai casă și intravilan, una măsură de bucate, și anume: jumătate grâu, jumătate cucuruz astfel însă, că dacă pe unul și același intravilan ar fi edificate mai multe case și astfel ar locui pe un intravilan mai multe familii, toți acești posesori la olaltă plătesc cvota de o măsură de bucate staverită mai sus și nu fiecare separate câte o măsură; b) parohienii, care pe lângă casă și intravilan mai posed și pământ până la ¼ de sesie, vor solvi fiecare în bir câte o măsură grâu și ½ cucuruz, ori invers după împrejurări; iar c) aceia parohieni, cari posed pământ peste ¼ de sesie, au să plătească câte una măsură grâu și una măsură cucuruz. 3. ștolele legale.

Parohia fiind de clasa primă, dela recurenți să recere evaluificațiune prescrisă pentru asemenea parohii.

Alesul va suportă toate contribuțiile după pământul ce l va beneficia; va catehiză atât la școala comunală cât și la cele confesionale fără a țineă cont la vr'o remunerație pentru aceasta.

Recursele ajustate cu documentele prescise, adresate comitetului parohial din **Curtici**, să vor așterne în termenul concursual la oficiul protopopesc al tractului Chișineu (Kisjenő), având recurenții a se prezentă în cutare duminică ori serbătoare în s. biserică din Curtici spre a-și arăta desteritatea în celea rituale și oratorie, ținând cont de dispozițiunile §-ului 20 din Regulamentul pentru parohii.

Chișineu, 29 octomvrie (11 nov.) 1909.

Demetriu Muscanu,
adm. ppesc.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea ambelor parohii din **Cinteiu**, atât a aceleia reactivată prin concluzul de sub Nr. 119/909 a Ven. Sinod eparhial, cât și a celeia remase vacantă după reposatul preot Ioan Iancu, să escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficial „Biserica și Școala“.

Ambele parohii fiind de clasa primă, dela recurenți să recere evaluificațiune corespunzătoare.

Venitele împreunate cu acestea parohii sunt: 1. Câte una sesiune pământ parohial; 2. Câte un intravilan parohial; 3. Despăgubire de imaș; 4. Pentru bir și ștole câte 300-300 cor. solvinde din cassa culturală.

Cei aleși au să supoarte toate contribuțiile ce cad după sesiile beneficiate și au să provadă catehizarea în școala noastră confesională din loc fără ori ce remunerație.

Recursele ajustate cu documentele de lipsă și adresate comitetului parohial din **Cinteiu**, să vor așterne la oficiul protopopesc ort. rom. din Chișineu (Kisjenő) în termenul concursual, având recurenții a se prezentă în cutare duminică ori serbătoare în sfta biserică din Cinteiu, pentru a-și arăta desteritatea în cântare și oratorie, pe lângă observarea dispozițiilor §-ului 20 din regulamentul pentru parohii.

Cinteiu, din ședința comitetului parohial ort. rom. ținută la 30 august (12 sept.) 1909.

Gavriil Popluca,
preș. com. par.

Ioan Popovicin,
notar com. par.

În conțelegere cu: *Demetriu Muscanu*, adm. ppesc.

—□—

2—3

În urma încuviințării Ven. Consistor diecezan de sub nr. 5131/1909, prin aceste să escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în foaia ofici-oasă pentru îndeplinirea postului de *capelan temporal*, la parohia de clasa a II-a din **Brusturi** pe lângă veterarul paroh Nicolau Budugan de acolo.

Beneficiile împreunate cu acest post sunt: jumătate din toate venitele parohiale cari sunt: 1. În loc de bir paroh. 6 și jumătate jughere pământ fanaș și arător în valoare de 200 cor. de după care pe jumătate va aveă să solvească dările capelanul ales. 2. Ștolele legale, cari fac 180 cor. 3. Ajutor de stat conform evaluificațiunei alesului. 4. Casă parohială nefiind, alesul are să se ingrigească pe speșele sale de locuință.

Doritorii de a ocupa acest post, sunt poștiți, ca recursele lor instruite conform regulamentului pentru parohii și adresate comitetului parohial din **Brusturi**, să le suștearnă în termenul susindicat pe calea oficiului protoprezbiteral gr. ort. român din Hălmagy (Nagyhalmagy).

Recurenții sunt poftiți să se prezenteze în termen regulamentar în vre-o duminică ori sărbătoare în sf. biserică din Brusturi spre ași arăta desteritatea în cele rituale respective în predicământ făcându-se astfel cunoscut poporul.

Din ședința comitetului parohial din Brusturi ținută la 27 sept. (14 oct.) 1909.

Nicolau Budușan,
preot, președinte.

Traian Nicodim,
inv., not. com.

În conțelegere cu: *Cornel Lazar,* protobresbiter.

—□—

2-3

Pentru îndeplinirea stațiunii învățătoresci-cantorale din Măgulicea, devenind în vacanță prin abdicare, prin aceste să scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în foaia oficioasă.

Emolumentele sunt: 1. Salar în bani gata din casa cult. 500 cor. 2. Spese de conferință 20 cor. 3. Spese pentru scripturistică 20 cor. 4. Lemne pentru încălzirea salei de învățământ și a locuinței învăț. după trebuință. 5. Uzufructul grădinei școl 1/4 iugher cat. 6. Dela înmormântări unde va fi poftit câte 1 cor.

Alegândul învățător este îndatorat să conducă strana fără altă remunerație.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiți să-și susțină recursul lor instruite conform regulamentului și adresate comitetului parohial din Măgulicea, în termenul sus indicat, pe calea oficiului protoprezbiteral gr. or. român din Hălmagiu (Nagyhalmagy).

Recurenții sunt poftiți să se prezenteze în vre-o duminică ori sărbătoare în sf. biserică din Măgulicea spre a-și arăta desteritatea în tipic și cântările bis. făcându-se astfel cunoscut poporul.

Din ședința comit. parohial din Măgulicea, ținută la 14 oct. (1 nov.) 1909.

Laurențiu Iuga,
paroh, preș.

Gheorghe Petrișor,
inv., not. com. par.

În conțelegere cu: *Cornel Lazar,* pprezbiter, inșp. școl.

—□—

2-3

Pentru îndeplinirea parohiei vacante de **clasa a III-a** din **Varviz**, cu filia **Borumlaca**, protoprezbiteratul Orăzi-mari, se scrie concurs cu termen de concurență 30 zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt: din parohia matra Varviz: 1. Casa parohială cu supraedificatele. 2. 21 jugăre pământ parte arător parte fanaș. 3. Dela 80 numere case câte o măsură de bucate, (cucuruz ori grâu), dela ceice nu vor avea bucate vor avea să primească câte 2 cor. pentru una măsură de bucate. 4. pentru lemne de foc 24 cor. 5. Pășunat pentru 6 drb. vite, pentru cari darea de pășunat o va solvi alesul. Stolele uzuete. și anume: Pentru prohodul mic până la 7 ani 2 cor., prohodul mare dela 7 ani în sus cl. III 6 cor., clasa II 8 cor., clasa I 10 cor. Predică, iertăciuni și 3 stări are să se săvârșească la fiecare prohod. Celelalte venite stolare amăsurat protocolului luat cu comitetul parohial din 26 octomvrie (8 nov.) 1909.

Dela filia Borumlaca: 1. 3 Jugere pământ arător și fanaș. 2. Dela 40 numere case o măsură bucate ori 2 cor. în bani, dela cari nu vor avea bucate. 3. Pentru lemne de foc 12 cor 4. Stolele ca și în parohia matra Varviz. Dările după pământul parohial le va solvi alesul atât în matra cât și în filie. Întregirea dela stat staverită pentru această parohie. Alesul are se catechi-

zeze cu toți băieții de școală, atât în filie cât și în matra, fără altă remunerație.

Recurenții sunt avizați a-și trimite recursul adresate comitetului parohial concernent și ajustate conform Regulamentului pentru parohii subsemnatului protopop în termenul indicat, iar până la alegere să se prezinte în vre-o duminică ori sărbătoare în sfta biserică spre a-și arăta desteritatea în cele rituale și oratorie.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Toma Păcala,* m. p. protopop.

—□—

3-3

Pentru stațiunea învățătorescă dela școală gr.-or. rom. din Fancica se scrie concurs cu termen de alegere 30 de zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt: 1. În bani gata 196 cor. 2. 6 holde 1575 □ pământ arător și fanași 200 cor. 3. Competența de pășune după 4 drb. vite 16 cor. 4. 12 m. m. grâu à 10 cor. 120 cor. 5. Pentru lemne 48 cor. 6. Venitele stolare 20 cor. De tot 600 cor. Pentru încălzitul școlii se va îngriji comuna bisericască. Pentru învățătorul ales se va cere întregire dela stat până la minimalul prescriș de lege, precum și cvincvenalele. Recursul ajustat conform §-ului 61 din Reg. și adresate comit. parohial din Fancica să se înainteze subsemnatului oficiu protopopesc în Oradea-mare, având recurenții a se prezenta în vre-o duminică ori sărbătoare în sfta biserică spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Toma Păcala* m. p. protopop.

—□—

3-3

Pentru îndeplinirea postului de învățător dela școala gr.-or. rom. din **Mezöpeterd**, devenit vacant prin penzionarea fostului învățător Petru Dagău, se scrie concurs cu termen de recurgere de 30 de zile dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt: 1. În bani gata 214 cor. 2. 5 holde 144 □ pământ arător cu competența de pășune 140 cor. 3. 10 cubule de bucate grâu săcăreș de pâne 120 cor. 4. Pentru paie 16 cor. 5. Pentru lemne 20 cor. 6. Pentru înscrierea băieților didactru 30 cor. 7. Pentru conducerea școlii de repetiție dela antistia comunală 30 cor. 8. Pentru scripturistică 6 cor. 9. Diurne la conferințe 6 cor. 10. Pentru umblarea cu crucea în filii dela preot 10 cor. 11. Stolele cantorale 119 cor. 40 fileri. Locuință cu 2 chilii cu supraedificate și grădină de legume. În total: 711 cor. 40 fileri.

Pentru întregirea salarului până la minimalul prescriș de lege și pentru cvincvenale se va recurge la stat.

Alesul va avea să provadă cantoratul fără altă remunerație. Dela recurenți se poștește, ca recursul instruite cu documentele provăzute în § 61 din Regulament și adresate comitetului parohial din Mezöpeterd, să se înainteze P. On. oficiu protoprezbiteral în Oradea-mare, iar până la termenul indicat a se prezenta în vre-o duminică ori sărbătoare în sfta biserică de acolo pentru a-și arăta desteritatea în cant și tipic. Cei cu aptitudine de a conduce cor vor fi preferiți. *Comitetul parohial.*

În conțelegere cu: *Toma Păcala* m. p. protopop.

—□—

3-3